

Abacus Regnskap AS
Postboks 101
2712 BRANDBU

VÅR REFERANSE
16/12314

DERES REFERANSE

DATO
07.04.2017

Merknader - endelig rapport

1. Sakens bakgrunn

Finanstilsynet viser til stedlig regnskapsførertilsyn avholdt den 19. januar 2017. Foreløpige merknader etter tilsynet samt rapport ble oversendt regnskapsførerselskapet i brev datert 16. mars 2017. Selskapets tilsvarende svar er mottatt i e-post av 6. april 2017.

Tilsynet omfattet det autoriserte regnskapsførerselskapet Abacus Regnskap AS og daglig leder/autorisert regnskapsfører Trude Larsen.

Selskapet hadde på tilsynstidspunktet fem ansatte. I 2015 hadde selskapet en omsetning på ca. kr 5 mill., og det hadde på tilsynstidspunktet ca. 230 regnskapsføringsoppdrag.

Bakgrunnen for det stedlige tilsynet er en innrapportering Finanstilsynet har mottatt fra Skatteetaten etter et bokettersyn hos en av Abacus Regnskap AS sine tidligere oppdragsgivere. Det vises til pkt. 2.4 i tilsynsrapporten og til pkt. 3.6 nedenfor hvor innrapporteringen er nærmere gjennomgått.

I tillegg til å gjennomgå innrapporteringen, var formålet med det stedlige tilsynet å kontrollere om regnskapsførervirksomheten drives i samsvar med de kravene som gjelder, herunder om oppdragene gjennomføres i samsvar med god regnskapsføringsskikk. Ved kontroll av utvalgte enkeltoppdrag kontrolleres det arbeidet som utføres i forhold til regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning. Regnskapsførere har også en viktig oppgave knyttet til å hindre eller avdekke økonomisk kriminalitet. Tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter hvitvaskingslovgivningen.

Dersom regnskapsførerselskaper gjør en forsvarlig vurdering av de ulike risikoene i virksomheten og følger opp disse, vil det bidra til å sikre en hensiktsmessig og betryggende virksomhet. Finanstilsynet kontrollerer derfor om det er gjort en risikovurdering som er tilpasset virksomheten, at risikoene er håndtert på en forsvarlig måte og at rapportering har skjedd, jf. forskrift om risikostyring og internkontroll.

Det vises også til finanstilsynsloven § 3 som fastslår at Finanstilsynet skal se til at de institusjoner det fører tilsyn med virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og

bestemmelser gitt i medhold av lov samt med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter.

2. Forhold i regnskapsførerselskapet

2.1 Hvitvaskingsregelverket (*tilsynsrapporten pkt. 2.14 og 3.2*)

Det følger av hvitvaskingsloven § 4 andre ledd nr. 2 at hvitvaskingsregelverket gjelder for autoriserte regnskapsførere. Det vises også til Finanstilsynets rundskriv 8/2009, som er sendt til alle regnskapsførere, hvor regnskapsførers plikter blir gjennomgått.

I henhold til hvitvaskingsregelverket skal det foreligge rutiner som viser hvordan de ulike pliktene skal ivaretas (§ 23), herunder kundekontroll (§§ 5-16), løpende oppfølging (§ 14) og undersøkelse og rapportering av mistenkelige transaksjoner (§§ 17-21).

Det ble under det stedlige tilsynet opplyst om at det ikke gjennomføres en risikobasert kundekontroll for noen oppdragsgivere. Gjennomgang av tre enkeltoppdrag underbygget at slik kontroll ikke ble gjennomført. Finanstilsynet la i sine foreløpige merknader til grunn at selskapet gjennomgår oppdragsporteføljen og foretar en dokumentert risikobasert kundekontroll av alle oppdrag.

Det ble opplyst om at det foretas identitetskontroll kun for nye oppdragsgivere. Ved kontroll av tre enkeltoppdrag ble det avdekket at det ikke var foretatt legitimasjonskontroll for noen av de kontrollerte oppdragene, selv om avtalene for disse oppdragene er datert henholdsvis i 2012, 2014 og 2015. Det ble opplyst om at slik kontroll ikke blir utført for de oppdragsgiverne som er godt kjent av regnskapsførerselskapet. Finanstilsynet bemerker at i de tilfeller oppdragsgiver er kjent fra tidligere og legitimasjonskontroll derfor ikke gjennomføres, må det begrunnes hvorfor legitimasjonskontroll kan utelates.

Det var ikke utarbeidet skriftlige kontroll- og kommunikasjonsrutiner vedrørende hvitvasking og det er heller ikke utarbeidet noe opplæringsprogram, hvor det blant annet bør fremgå hvilke transaksjoner det skal reageres på. Daglig leder informerte om at det har vært avholdt et informasjonsmøte med de ansatte om hvitvaskingsregelverket, men at dette var så langt tilbake som i 2010. Det kunne under tilsynet ikke fremlegges noe referat som viste hva som var tatt opp på dette møtet.

Regnskapsførere har en viktig rolle når det gjelder å avdekke eventuelle forsøk på hvitvasking. Det er derfor avgjørende at autoriserte regnskapsførere er bevisste sine plikter etter hvitvaskingsloven og etterlever disse. Finanstilsynet ser det som kritikkverdigg at det i regnskapsførerselskapet ikke har vært iverksatt rutiner som ivaretar de krav som stilles på området, men tar til etterretning tilsvaret om at regnskapsførerselskapet nå har iverksatt rutiner som skal sikre at de krav som stilles til autoriserte regnskapsførere og autoriserte regnskapsførerselskap blir oppfylt.

2.2 Risikostyring og internkontroll (*tilsynsrapporten pkt. 2.15 og 3.2*)

I henhold til forskrift om risikostyring og internkontroll av 22. september 2008, gjeldende fra 1. januar 2009, skal regnskapsførerselskaper utarbeide en plan for hvordan kravene i forskriften skal gjennomføres og dokumenteres. Det følger videre av forskriften § 6 at foretaket løpende skal vurdere hvilke risikoer som er knyttet til virksomheten.

For 2016 er det foretatt en vurdering av hva som menes er virksomhetskritiske risikoområder for selskapet. Vurderingen fra daglig leder er datert 31. oktober 2016, og styret har behandlet vurderingen i møte 15. november 2016. Revisors uavhengige bekreftelse vedrørende foretakets risikostyring og internkontrollgjennomgang for 2015 er datert 29. april 2016. For 2016 har selskapet ikke mottatt revisors uavhengige bekreftelse.

For 32 av de vurderte områdene er sannsynligheten for at risikoen inntreffer vurdert som lav, mens for ett av områdene er den vurdert som middels. Det fremkommer ikke hva som er grunnlaget for de enkelte vurderingene. Det fremgår videre at det anbefales tiltak på 10 av de vurderte områder, men anbefalte tiltak er i liten grad beskrevet og det fremkommer heller ikke hvem som er ansvarlig for at tiltak blir gjennomført eller tidsfrist for når det enkelte tiltak skal være gjennomført.

Basert på de feil og mangler som Finanstilsynet avdekket under det stedlige tilsynet, er det behov for å iverksette tiltak på noen områder. Av slike tiltak kan blant annet nevnes å sikre etterlevelse av hvitvaskingsregelverket, å sikre at det blir foretatt en overordnet kontroll på oppdragsnivå og å sikre at kvalitetskontroll av uautoriserte medarbeideres arbeid blir dokumentert på en bedre og mer systematisk måte.

Finanstilsynet forutsetter at det ved gjennomgangen i 2017 blir dokumentert hva som er grunnlaget for de enkelte vurderinger. Det må også fremgå hvilke tiltak som er eller vil bli iverksatt for å rette opp i svakhetene. Det må videre fremgå hvem i selskapet som er ansvarlig å gjennomføre det enkelte tiltak og hva som er tidsfristen for dette.

3. Regnskapsførerselskapets rutiner og utøvelse av regnskapsføreroppdrag

I tilsynsrapporten beskrives utøvelsen av regnskapsføreroppdrag og om det er etablert organisasjon, rutineopplegg og intern kontroll i forhold til kravene i regnskapsførerloven og -forskriften, herunder kravet til god regnskapsføringsskikk, jf. regnskapsførerloven § 2 andre ledd. Den rettslige standarden «god regnskapsføringsskikk» utfylles av en standard utarbeidet av Regnskap Norge, DnR og Økonomiforbundet. Finanstilsynet har lagt denne standarden til grunn for merknadene.

3.1 Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå (tilsynsrapporten pkt. 3.1.1 og 3.2)

Det følger av GRFS punkt 7.1 «Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå» at oppdragsansvarlig eller annen autorisert regnskapsfører minst en gang årlig minst skal kontrollere følgende for hver oppdragsgiver:

- a) At oppdragsavtale er à jour.
- b) At fullmakter er skriftlig dokumentert og à jour.
- c) At oversikt over mottak og utlevering av oppdragsgivers regnskapsmateriale er
- d) à jour.
- e) At vurdering av oppdragsgivers interne rutiner er gjennomført og dokumentert.
- f) At avstemminger utføres og dokumenteres tilfredsstillende.
- g) At handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført.
- h) At rapportering gjennomføres i henhold til oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov.
- i) At fremdriftsoversikt er à jour.

j) At oppdragsdokumentasjon er à jour.

Kravet om å foreta en overordnet og dokumentert intern kontroll på oppdragsnivå gjelder uavhengig av om det benyttes medarbeidere på oppdraget eller ikke. Det er den oppdragsansvarlige sitt ansvar å påse at dette faktisk blir gjort.

Under tilsynet var det i selskapet ikke utarbeidet en egen rutine som viser hvordan kravene om overordnet kontroll på oppdragsnivå skal oppfylles. Noe av innholdet i den overordnede kontrollen på oppdragsnivå var imidlertid innarbeidet i selskapets andre rutiner. Av tilsvaret fremgår at det i etterkant av tilsynet er satt i verk rutiner som skal sikre at kravet i GRFS punkt 7.1 fullt ut blir oppfylt, noe Finanstilsynet tar til etterretning.

3.2 Etablering av nye oppdrag - gjennomgang av oppdragsgivers rutiner (tilsynsrapporten pkt. 3.1.4 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 annet ledd, jf. GRFS pkt. 5.2 at regnskapsfører skal vurdere de av oppdragsgivers interne rutiner som er vesentlige for forsvarlig oppdragsutførelse i samsvar med oppdragsavtale og krav gitt i eller i medhold av lov. Vurderingen skal inngå som en del av oppdragsdokumentasjonen.

Under tilsynet ble det opplyst at oppdragsgivers rutiner blir gjennomgått før oppstart av et nytt oppdrag, men at det ikke blir dokumentert hva som er tatt opp. Det er dermed ingen dokumentasjon som viser hva nye oppdragsgivere blir informert om eller hvilke vurderinger som er gjort av oppdragsgivers interne rutiner ved etablering av et nytt kundeforhold.

Finanstilsynet forutsetter at det fremover dokumenteres hva som gjennomgås med oppdragsgiver ved etablering av et nytt oppdrag, hvilke vurderinger som er gjort av oppdragsgivers rutiner og om det har ført til endringer i rutineene.

3.3 Kvalitetskontroll av medarbeiders oppdragsutførelse (tilsynsrapporten pkt. 3.1.7 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS punkt 7.2 at dersom arbeid utføres av andre enn oppdragsansvarlig regnskapsfører, skal oppdragsansvarlig regnskapsfører utføre kvalitetskontroll av arbeidet, eventuelt påse at slik kontroll utføres av en eller flere andre autoriserte regnskapsførere. Kvalitetskontroll av medarbeiders oppdragsutførelse skal minst omfatte:

- Oppdragsutførelse, herunder fakturering, lønnsregistrering, bokføring, avstemming, årsoppgjør mv.
- Rapportering, herunder pliktig regnskapsrapportering og rapportering til oppdragsgiver.

Det ble under tilsynet opplyst om at kvalitetskontrollen ikke blir dokumentert på en systematisk måte. Dette ble også bekreftet ved kontroll av tre oppdrag.

Av tilsvaret fremgår at det nå arbeides med å sette i verk systematiske rutiner som viser hva den/de uautoriserte medarbeidere utfører på hvert regnskapsføreroppdrag, hva de autoriserte regnskapsførere har planlagt å kontrollere og hva som har blitt kontrollert av utført arbeid. Resultatet av kvalitetskontrollen og oppfølging av eventuelle påpekte feil og mangler vil fremgå av oppdragsdokumentasjonen. Det informeres også om at selskapet har gått til innkjøp av et nytt oppdragsstyringssystem som er tatt i bruk fra januar 2017 og som skal benyttes av alle på kontoret,

og at dette vil bidra til å sikre at det blir enklere å få oversikt over arbeidsprosessen og at alle oppdrag blir kontrollert på en forsvarlig måte. Finanstilsynet tar selskapets informasjon til etterretning og forutsetter at de rutiner som er satt i verk i selskapet blir etterlevd.

3.4 Arbeidsdeling ved betalingsoppdrag (tilsynsrapporten pkt. 3.1.2 og 3.2.2)

Det fremkom under tilsynet at regnskapsførerselskapet utfører betalinger på vegne av enkelte oppdragsgivere. Det er foreliggende ingen rutiner eller retningslinjer i regnskapsførerselskapet som innebærer arbeidsdeling eller andre risikoreducerende tiltak. I de fleste tilfeller er det samme person som både legger inn og foretar utbetalingen. Det vises til GRFS pkt. 5.7.1 hvor det fremgår at regnskapsførervirksomheten bør innføre rutiner for arbeidsdeling, slik at ikke samme person både kan registrere betaling, godkjenne denne og foreta selve utbetalingen. Arbeidsdelingen kan skje internt i regnskapsførervirksomheten eller mellom regnskapsførervirksomheten og oppdragsgiver.

Finanstilsynet tar til etterretning selskapets tilsvarende om at selskapet er oppmerksom på risikoen knyttet til betalingsoppdrag, og at de interne rutineene vil bli vurdert.

3.5 Avstemminger og dokumentasjon (tilsynsrapporten pkt. 3.1.6 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS punkt 5.9.3 at samtlige kontoer i balansen skal avstemmes og dokumenteres i forbindelse med utarbeidelse av årsregnskap og/eller ligningspapirer, med mindre de er ubetydelige. Resultatkontoer skal avstemmes dersom dette vurderes som vesentlig for å sikre et korrekt regnskap. Det skal foreliggende tilstrekkelig dokumentasjon til at avstemmingene skal la seg etterprøve. Det følger også av bokføringsloven § 11 første ledd at ved utarbeidelse av årsregnskap skal det foreliggende dokumentasjon for alle balanseposter med mindre de er ubetydelige. Bokføringsforskriftens kapittel 6 gir ytterligere detaljer om hva som skal dokumenteres.

Ved det stedlige tilsynet kontrollerte Finanstilsynet avstemmingene per 31. desember 2015 for tre oppdrag. Finanstilsynet registrerte under gjennomgangen enkelte mindre mangler. På ett av oppdragene oppbevarte regnskapsfører deler av avstemmingsdokumentasjonen i oppdragsgivers bilagsmappe og tok ikke selv kopi av all avstemmingsdokumentasjon for arkivering i egen oppdragsdokumentasjon. Når bilagsmaterialet leveres tilbake til oppdragsgiver sitter regnskapsfører ikke på noen egen fullstendig avstemmingsdokumentasjon. På samme oppdrag hadde regnskapsfører heller ikke etablert noen systematisk rutine for å kontrollere at det er tett nummerserie på Z-rapportene. Det var likeledes på dette oppdraget ikke dokumentert at vesentlige resultatposter var avstemt, jf. tilsynsrapportens punkt 3.2.

Finanstilsynet legger til grunn at rutinen vedrørende avstemminger ytterligere forbedres slik at alle betydelige balansekontoer og vesentlige resultatkontoer blir avstemt og at avstemmingen blir dokumentert ved årsslutt og oppbevart hos regnskapsførerselskapet.

3.6 Innrapportering (tilsynsrapporten pkt. 2.4)

Som det fremgår innledningsvis var bakgrunnen for det stedlige tilsynet en innrapportering Finanstilsynet har mottatt fra Skatteetaten. En gjennomgang av innrapporteringen, redegjørelser om innrapporteringen fra Trude Larsen, samt Finanstilsynets vurdering av forholdet er nærmere beskrevet i tilsynsrapporten pkt. 2.4.

I brevet fra Skatteetaten til Finanstilsynet datert 2. november 2015 og i bokettersynsrapporten påpekes mangler i regnskapet blant annet knyttet til følgende forhold:

- Dagsoppgjør, hvor disse er ført i ettertid, og at korrigeringer som følge av feil og mangler har blitt foretatt mot mellomregningskonto.
- Det er ikke benyttet skattetrekkkonto for behandling av trukket forskuddstrekk på lønn.
- Drikkepenge betalt via bankterminal er inntektsført som avgiftsfri omsetning, samtidig som de i følge kassadagboken har redusert dagens kontantbeholdning.
- Utstrakt bruk av mellomregningskonto ved korrigeringer uten at det foreligger dokumentasjon.

I redegjørelser fra daglig leder datert 9. januar 2017 og 20. februar 2017 fremkommer det at regnskapsførerselskapet gjentatte ganger har påpekt forskjellige mangler overfor oppdragsgiver og også tatt dette opp med revisor. Regnskapsførerselskapet opplyser om at det nå er iverksatt endrede rutiner vedrørende oppfølging av oppdragsgivere samt bedre vurderingsrutiner for hvilke oppdrag man ønsker å påta seg.

Finanstilsynet finner det kritikkverdig at regnskapsførerselskapet ikke har frasagt seg dette oppdraget på et tidligere tidspunkt når det over tid og etter gjentatte påpekninger, ikke mottar korrekt dokumentasjon som er nødvendig for å utføre et oppdrag i henhold til gjeldende oppdragsavtaler og relevante lover og regler. Det vises i den forbindelse til regnskapsførerforskriften § 3-1 siste ledd.

Finanstilsynet tar regnskapsførerselskapets redegjørelser til etterretning, herunder at det har endret sine rutiner for vurdering av hvilke oppdrag selskapet skal påta seg og for frasigelse av eksisterende oppdrag.

4. Finanstilsynets konklusjon

Det stedlige tilsynet viste at regnskapsførerselskapet hadde iverksatt rutiner på en rekke områder i samsvar med de krav som stilles etter regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringskikk, men det ble også avdekket mangler. Det vises til punktene 2 og 3 ovenfor. Finanstilsynet ser det som kritikkverdig at det på tilsynstidspunktet ikke var iverksatt en mer systematisk rutine for overordnet kontroll på oppdragsnivå, at dokumentasjon av planlagt og utført kvalitetskontroll av uautoriserte medarbeideres arbeid ikke var dokumentert på en tilfredsstillende måte og at det ikke var satt i verk rutiner som sikret at sentrale krav i hvitvaskingsregelverket blir oppfylt.

Finanstilsynet tar imidlertid til etterretning selskapets tilsvarende om at det nå er satt i verk rutiner som skal sikre at de mangler som ble konstatert under det stedlige tilsynet er, eller vil bli, rettet opp.

For Finanstilsynet

Kjersti Elvestad
seksjonssjef

Bernt Jan Aaland
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.